

Een sterk Overijssel

dankzij D66

D66

Inhoudsopgave

Voorwoord	04
Thema 1 Een sterk Overijssel dankzij D66	06
Thema 2 D66 in de provincie	10
Thema 3 Regionale economie en innovatie	12
Thema 4 Democratisering	16
Thema 5 Overijsselse ruimte	20
Thema 6 Energie voor de toekomst	24
Thema 7 Natuur en milieu zonder grenzen	28
Thema 8 Overijssel leeft met water	32
Thema 9 Bereikbaar Overijssel	36
Thema 10 Cultuur en creativiteit	40
Thema 11 Financieel gezond	44
Nawoord Alexander Pechtold	48
Samengevat	50
De vijf richtingwijzers van D66	52
Colofon	54

Voorwoord

Margreet Overmeen - Bakhuis
Lijsttrekker D66 Overijssel

*“Aan de rand van Hollands gouwen
Over brede IJsselstroom
Ligt daar, lieflijk om t’ aanschouwen
Overijssel, fier en vroom.”*

Uit de beginwoorden van het Overijssels volkslied blijkt trots. Trots op Overijssel. Een mooie streek, tussen Holland en Duitsland, met afwisselende landschappen, met mooie steden met een rijke historie en met een nuchter, hardwerkend volk.

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van D66 Overijssel. Een concreet programma met duidelijke ideeën en oplossingen. Die ideeën en oplossingen ontstaan bij D66 niet zomaar uit het niets. Ze zijn gebaseerd op de vijf richtingwijzers van D66: vertrouwen op de eigen kracht van mensen; denk en handel internationaal; beloon prestatie en deel de welvaart; streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving; koester de grondrechten en gedeelde waarden; en op gewoon gezond verstand en ervaring.

Ik ben trots om in deze provincie lijsttrekker voor D66 te zijn. Als geboren en getogen Overijsselse heb ik hart voor deze provincie. Ik wil dat het goed gaat met deze provincie en met de inwoners ervan. De Provincie als overheidslaag speelt hierin een belangrijke rol: de Provincie gaat over de ruimtelijke ordening, gaat over een groot deel van de infrastructuur, en gaat over de economie. Thema's waar we wel iets aan kunnen verbeteren in Overijssel. En D66 heeft goede ideeën!

Sociaal liberaal

D66 is een sociaal liberale partij. Sociaal liberalisme is een politieke denkrichting waarin de vrijheid (libertas) van denken, geloven en handelen

van het individu centraal staat. Even belangrijk als deze vrijheid is de verbondenheid die de individuele leden van een samenleving (societas) onderling met elkaar ervaren. Deze verbondenheid vormt de basis voor een veilige en rechtvaardige samenleving.

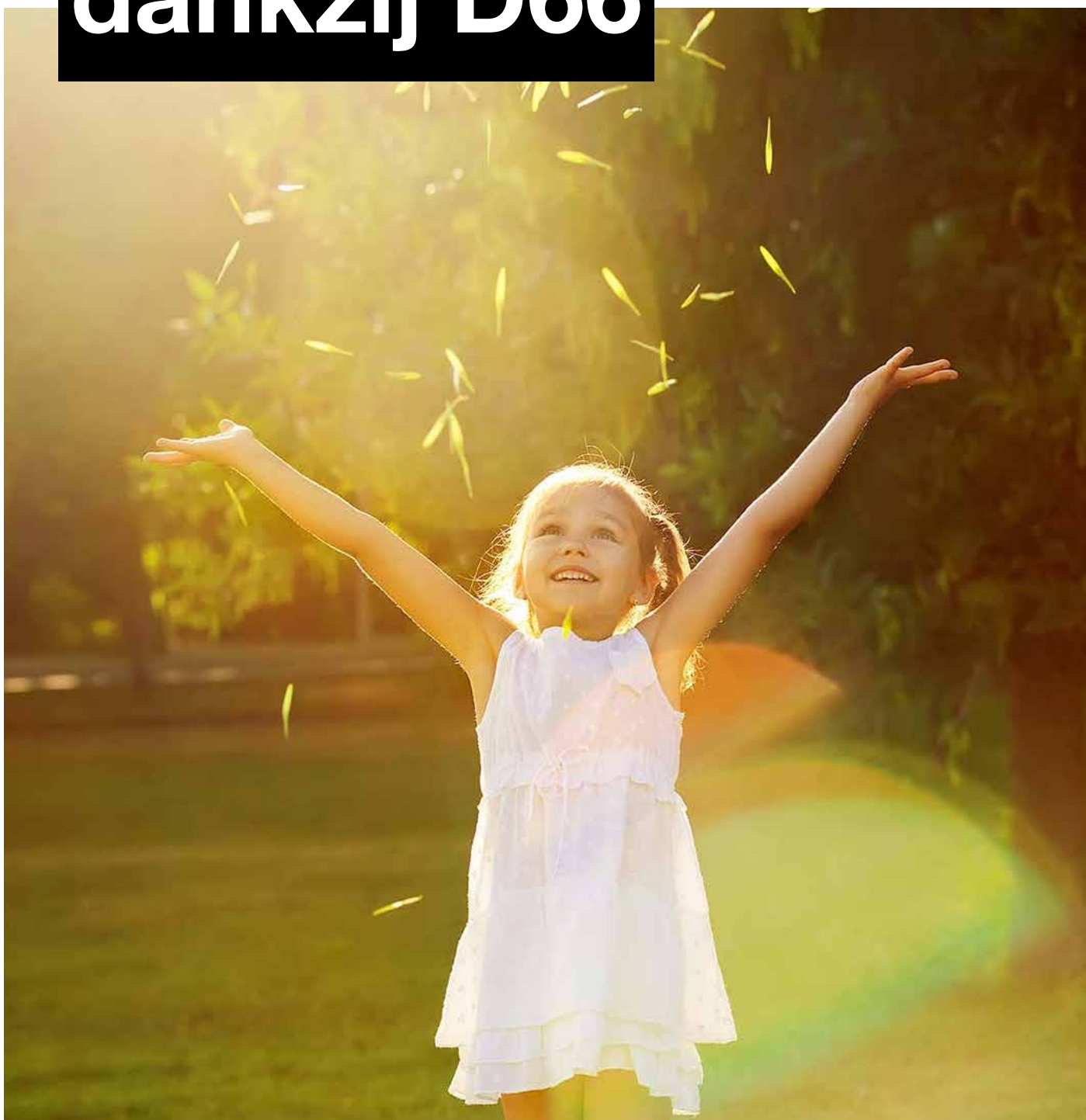
In het publieke debat over ordening wordt vaak gesproken over de keuze tussen markt of staat. Of we laten iets “aan de markt” over ofwel de overheid moet iets regelen. D66 is echter van mening dat er drie manieren om de samenleving te ordenen: via het Marktprincipe van vraag en aanbod, via het Bureaucratieprincipe van afdwingbare regels en wetgeving en via het Relatieprincipe van dialoog en overleg. Dit laatste wordt nog te weinig erkend als serieus inzetbaar principe, D66 probeert dit echter te veranderen. Zowel in de manier van politiek bedrijven, als in de oplossingen voor de soms complexe problemen waar we als samenleving voor staan.

Stem 18 maart D66. Dan kunnen we vooruit in Overijssel.

Margreet Overmeen - Bakhuis

Een sterk Overijssel

dankzij D66

>

D66 Overijssel heeft tussen 2011 en 2015 met 3 Statenleden en één burgercommissielid in de Provinciale Staten van Overijssel het sociaal-liberale geluid verkondigd. Vanuit de oppositie heeft D66 Overijssel constructief gewerkt aan een financieel gezonde, duurzame en democratische provincie. Op de volgende pagina leest u wat D66 Overijssel bereikt heeft.

Dankzij D66 Overijssel is er tussen 2011 en 2015:

1. Een Commissie van Wijzen opgericht die onder leiding van Bernard Wientjes onderzocht heeft of de Twentse economie nog wel versterkt kan worden met het luchthaventerrein Twente. Aangezien D66 al lange tijd tegenstander is van de luchthaven is dit een grote opsteker;
2. Een impuls gegeven aan de samenwerking tussen Overijsselse en Gelderse universiteiten;
3. Een motie aangenomen die het belang van een goede Overijsselse lobby bij de Europese instellingen in Brussel onderstreept. Voorheen had Overijssel een slechte vertegenwoordiging in vergelijking met de Randstad-provincies;
4. Een digitale historische waardenkaart gecreëerd;
5. Provinciale steun gekomen voor het bergen van de historische IJsselkogge die gevonden is bij Kampen;
6. Statenbreed een motie aangenomen die zorgt voor het behoud van een winkeltop om zodoende de winkelleegstand in Overijssel tegen te gaan;
7. Mede dankzij een door D66 ingesteld onderzoek besloten dat de spoorlijn Zwolle-Wierden geëlektrificeerd gaat worden. Uit het onderzoek kwam dat elektrificatie uiteindelijk zichzelf zou terugverdienen en het College heeft dit overgenomen;
8. Bij de Algemene Beschouwingen 2013 brede steun gekomen voor de restauratie van kerktorens in Overijssel;
9. Aandacht gekomen voor alternatieven voor nieuwe en duurzame energie;
10. Onderzocht of de N18 bij de Geukerdijk verdiept aangelegd kan worden;
11. Een motie aangenomen die ervoor zorgt dat cultuureducatie en ondersteuning van kleinere culturele instellingen een belangrijk criterium is voor het ontvangen van provinciale subsidie in de culturele sector;
12. Sluiting van penitentiaire inrichtingen in Overijssel voorkomen en zo werkgelegenheid behouden. Andere partijen hebben dit geluid toen zowel landelijk als provinciaal overgenomen, maar D66 heeft hier echter de lans voor gebroken;
13. Door diverse initiatieven van D66 en ChristenUnie blijvende aandacht gekomen voor de Human Capital Agenda, laagopgeleiden, kansarme jongeren en ouderen. D66 heeft continue de focus gelegd op de samenhang tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Een voorbeeld hiervan is de aandacht voor een goede infrastructuur van vakopleidingen in Overijssel;
14. Een initiatiefvoorstel aangenomen die burgerparticipatie verankert in het besluitvormingsproces;
15. Aandacht gekomen voor de Nedersaksische taal als immaterieel erfgoed. Er is een lobby op gang gezet richting Den Haag om dit te realiseren;
16. Samen met de ChristenUnie een impuls gegeven aan Associate Degrees, een tussenvorm van onderwijs. Dit maakt een 2-jarige plusopleiding voor MBO'ers mogelijk.
17. De provincie Overijssel aangesloten op het landelijke open data platform Openspending.nl. Hierdoor zijn de financiën van de provincie inzichtelijk en te vergelijken met andere provincies;
18. Aandacht gekomen voor de structurele tekorten op de begroting van de provincie Overijssel;
19. De provinciale bijdrage aan 3000 vrijwilligers die zich inzetten voor landschapsbeheer en onderhoud gewaarborgd;

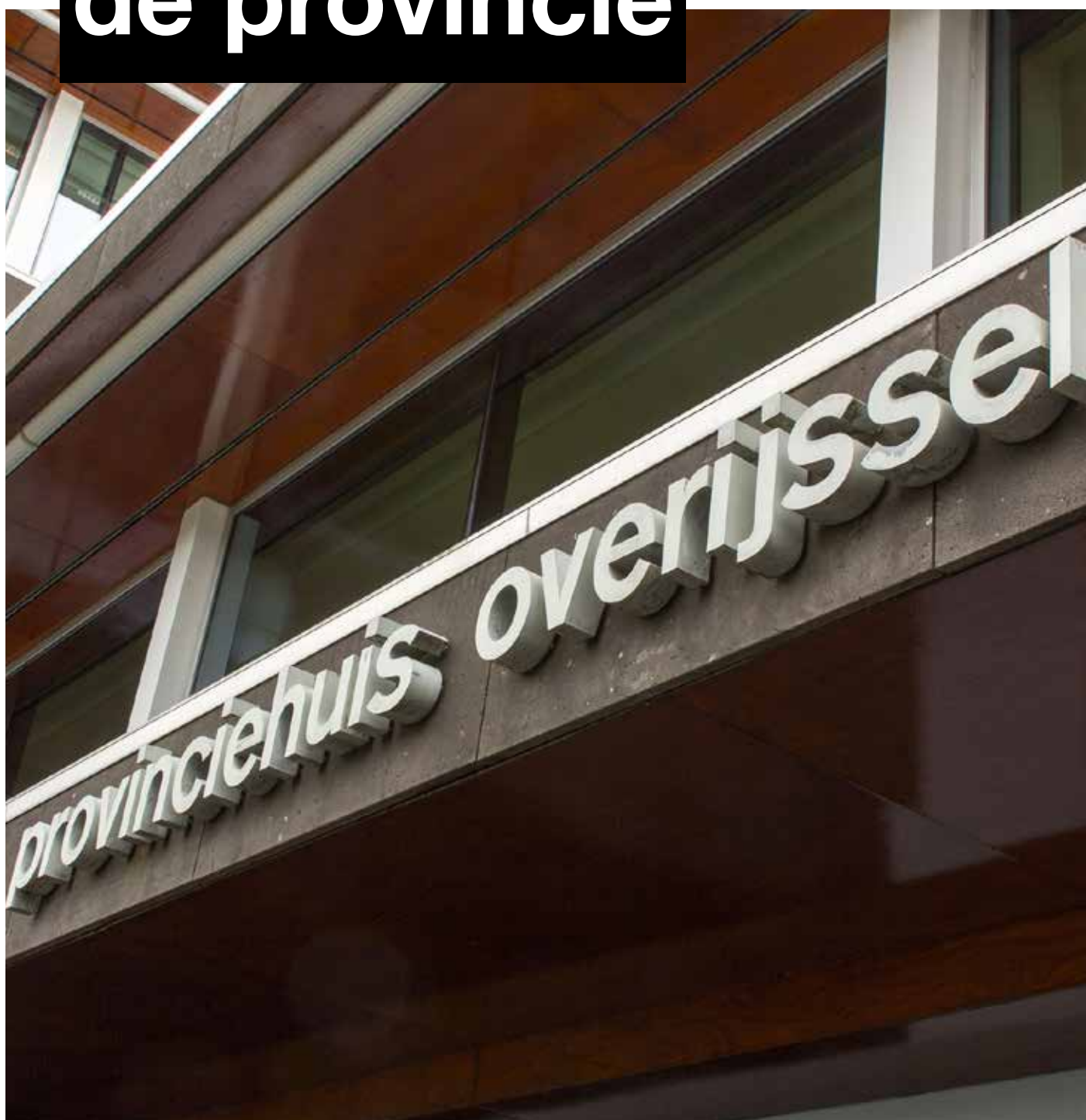
20. Meer aandacht gekomen tussen de verhouding van natuur en de agrarische sector. Een motie heeft ervoor gezorgd dat de provincie het proces 'Samen werkt beter' heeft opgestart;
21. De bescherming van de biodiversiteit verankerd in de omgevingsvisie;
22. Een rapportage afgedwongen over prognoses van het percentage duurzame energie in Overijssel waaruit bleek dat het huidige beleid niet adequaat is om de duurzaamheidsdoelstellingen te behalen;
23. Door samenwerking van D66 in Overijssel en Gelderland aandacht voor de problematiek rondom het goederenvervoer in Oost-Nederland.

Kijk op overijssel.d66.nl voor een compleet overzicht.

D66 in

de provincie

- > **Betere grensoverschrijdende samenwerking**
- > **Duidelijke kerntaken voor de provincie**
- > **Harmonieuze duurzame ontwikkeling**

>

In Overijssel is het goed wonen, werken en recreëren. Dat komt in de eerste plaats door de inwoners en ondernemers. Door hun kracht, hun inzet, hun ideeën en doorzettingsvermogen. D66 gelooft in die kracht en steunt mensen daarin.

Over grenzen heen Overijssel staat midden in de wereld. Goede samenwerking met andere provincies, gemeenten en de grensregio MONT levert volgens D66 meer kansen op dan het wiel zelf uitvinden. We zien deze kansen vooral op het terrein van regionale kenniseconomie, ruimtelijke ordening, natuur, milieu en bereikbaarheid. Behoud van de identiteit van Overijsselaars staat in de samenwerking voorop.

Harmonieuze samenwerkingen Het is belangrijk dat Overijssel een aangename provincie blijft, ook voor onze kinderen en kleinkinderen. D66 streeft duurzaamheid na in combinatie met een harmonieuze ontwikkeling. Op het gebied van natuur en milieu maar ook op andere gebieden, zoals ruimtelijke ontwikkeling en economie.

Vrijheid en sociale rechtvaardigheid We hebben een sterke overheid nodig om vrijheid, kansgelijkheid

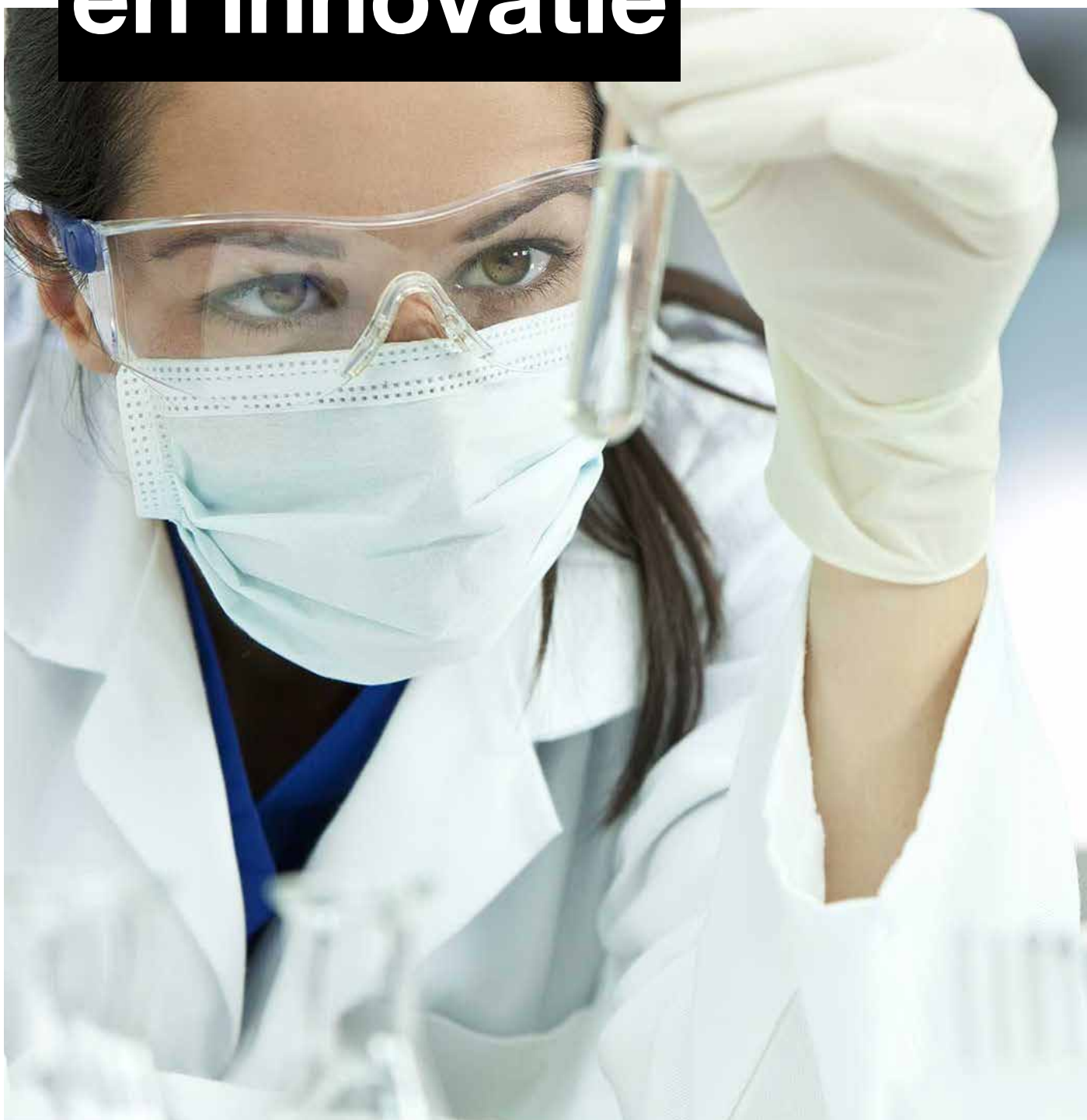
en sociale rechtvaardigheid toekomstvast te maken.

Kerntaken D66 maakt zich hard voor een provincie die zich richt op haar kerntaken. De provincie ondersteunt andere taken en activiteiten, maar voert ze niet uit. Kerntaken voor de provincie zijn volgens D66:

- Stimuleren van de regionale kenniseconomie en aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt;
- Stimuleren groene energie;
- Ruimtelijke ordening;
- Natuur, inclusief randvoorwaarden van een schone bodem, water en milieu;
- Bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer én auto;
- Wettelijke taken rond cultuurhistorie (erfgoed), bibliotheken en archieven;
- Goed bestuur binnen de provincie;
- (Financieel) toezicht op gemeenten en waterschappen.

Regionale economie

en innovatie

- > **Betere aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt**
- > **Extra aandacht voor circulaire economie**
- > **Steun voor het MKB als banenmotor**

>

D66 Overijssel kiest voor versterking van de economie en zet daarvoor in op kennis, innovatie en creatief ondernemerschap. Waar mogelijk stimuleert de provincie circulaire economie. D66 Overijssel streeft naar werk voor iedereen.

D66 zet in op een goed bereikbaar Overijssel met een slim opgezette infrastructuur, die werkgevers aanspreekt. D66 vindt het belangrijk dat de provincie zich hard maakt voor het scheppen van werk. Daarin heeft D66 extra aandacht voor laagopgeleide mensen.

D66 zet sterk in op het helpen van het midden- en kleinbedrijf (mkb). We willen dat mkb'ers makkelijker toegang krijgen tot Europese fondsen en provincie-subsidies, dat ze elkaar gemakkelijker vinden en dat scholen mensen opleiden waar in het mkb vraag naar is. Veel lager opgeleiden vinden werk bij het mkb, en zo bereiken we ook deze doelgroep.

D66 stelt dat het mogelijk is bedrijven van buiten de provincie te verleiden om zich (weer) in Overijssel te vestigen. Hiervoor is het nodig dat de provincie haar lobbykracht binnen Nederland en Europa vergroot en de weg vrijmaakt voor investeerders en werkgevers. Een goede internationale lobby kan belemmeringen weg-nemen voor grensoverschrijdend werk. Op deze manier kunnen inwoners van Overijssel ook in Duitsland aan de slag. Ook kunnen ondernemers dan gebruik maken van kennis en toegang hebben tot werknemers aan de andere kant van de grens.

D66 kiest voor:

- Aansluiten op de sterke kanten van de regio;
- Onderwijs en bedrijfsleven meer op één lijn brengen;
- Een aantrekkelijk vestigings- en investeringsklimaat scheppen.

MKB Het midden- en kleinbedrijf is de motor voor duurzame werkgelegenheid en is vaak honkvast. Dit is goed voor de werkgelegenheid, het voorzieningenniveau en de leefbaarheid in steden en dorpen. Het mkb treedt vaak al op als sponsor van de lokale sportclub en biedt stageplaatsen aan scholieren in het dorp. D66 wil de positie van het mkb versterken. D66 wil daarom dat de provincie het makkelijker maakt voor het mkb om innovatiesubsidies te ontvangen, en dat het onderwijs in onze provincie beter wordt ingericht op de behoeften van het mkb.

Recreatie D66 ziet mogelijkheden om samen met andere provincies bij te dragen aan internationale recreatie. Niet alleen zet D66 Overijssel op de kaart bij toeristen. Aandacht voor recreatie trekt ook bedrijven naar Overijssel.

D66 kiest voor:

- Een aantrekkelijk economisch klimaat voor bedrijven en werk voor iedereen;
- Verbetering van leefbaarheid zodat meer mensen zich binden aan Overijssel;
- Het stimuleren van een goede infrastructuur, samen met Europese partners en overheden in buurlanden.

Onderwijs De provincie heeft volgens D66 een belangrijke rol in het verbinden van onderwijs en bedrijfsleven. D66 meent dat de provincie scholen en bedrijven bij elkaar kan brengen om af te stemmen wat het bedrijfsleven verwacht van scholen en andersom. Zo slaat D66 een brug tussen (toekomstig) werkzoekenden en openstaande vacatures. D66 helpt op deze manier mensen aan werk en helpt bedrijven aan de medewerkers die nodig zijn om te groeien.

D66 kiest voor:

- Scholen en bedrijven bij elkaar brengen voor afstemming.

Kenniseconomie & innovatie D66 stelt dat kennis van bijvoorbeeld Universiteit Twente, Saxion en Windesheim kan worden benut om economische kansen te pakken en dat de provincie Overijssel zich in kan zetten voor nationale innovatieclusters, zoals nieuwe energie. Daarnaast vraagt D66 extra aandacht van Overijssel voor regionale topsectoren. Provinciale investeringen kunnen worden terugbetaald, zodat het mogelijk is om dit geld opnieuw te investeren.

D66 kiest voor:

- Een marktgericht innovatiebeleid voor nationale innovatieclusters zoals High Tech Systemen en Materialen, Life Sciences & Health, Chemie en Energie;
- Een marktgericht innovatiebeleid voor regionale topsectoren zoals Agro & Food, Toerisme, Bouw en Logistiek;
- Het stimuleren van broedplaatsen, waar start-ups van de hogescholen en universiteiten terecht kunnen om verder te groeien;
- Een sterke economie met focus op kennis en innovatie;
- Een economie waarin iedereen de kans krijgt om zijn of haar kwaliteiten optimaal te ontplooiën;
- Een provincie die daar waar nodig actief ruimte geeft aan ondernemerschap en innovatie. Niet alleen aan industrie, maar ook aan agrarische ondernemers;
- Extra aandacht voor werkgelegenheid voor laagopgeleiden door bij aanbestedingen door de provincie een social return beleid op te nemen. Dit houdt in dat werkgevers die meer mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in hun gelederen opnemen eerder de aanbesteding winnen.

Circulaire economie Extra aandacht en stimulans gaat bij D66 uit naar bedrijven en initiatieven die zich bezighouden met circulaire economie: bedrijvigheid waarbij geen afval vrijkomt. Inmiddels zijn er diverse initiatieven in Overijssel, die navolging verdienen. Daarom wil D66 dat de provincie de komende periode

nagaat hoe zij vanuit haar kerntaken kan bijdragen aan het versterken van deze circulaire economie.

D66 kiest voor:

- Extra aandacht voor circulaire economie.

Democratisering

- > **Betrek inwoners beter en meer bij besluitvorming**
- > **Klantgerichte provinciale organisatie met open data**
- > **Meer samenwerking met gemeenten, waterschap en andere provincies**

>

D66 Overijssel streeft naar democratisering van het bestuur. Uitgangspunt is het democratisch gehalte te verbeteren door de inbreng en kracht van inwoners meer te benutten. D66 zet zich hierbij in voor verdergaande samenwerking tussen gemeenten, waterschap en andere provincies.

D66 streeft naar een ontplooiingsmaatschappij die kansen biedt om inwoners meer te betrekken bij beleid, zowel aan het begin als aan het einde.

Het bestuur van de provincie moet via een proces van geleidelijke samenwerking uiteindelijk samenkomen in een 'Landsdeel Oost'. Een landsdeel kan zich effectiever sterk maken in Den Haag, Brussel en de samenwerking met de Duitse grensregio voor de belangen van inwoners.

D66 maakt zich zorgen over de democratische legitimiteit van bovengemeentelijke samenwerkingsverbanden. Het is voor gemeenteraden en inwoners moeilijk om toezicht te houden op zulke organisaties en om verhaal te halen wanneer het misgaat. D66 wil echter op termijn deze tussenvormen zoveel mogelijk afbouwen om een zo transparant en 'lean' mogelijke overheid te hebben. Democratische controle moet mogelijk blijven en worden geborgd.

D66 kiest voor:

- Een open, democratische en slagvaardige overheid;
- Meer samenwerking met provincies, waterschappen, gemeenten en andere regio's in de EU.

Eenvoudig De gemeente is volgens D66 de aangewezen overheid om aan te sluiten bij lokale behoeftes. Ongeacht de bestuurslaag kiest D66 voor een overheid die vooral niet te ingewikkeld is. Naast haar verantwoordelijkheden voor bijvoorbeeld wegen en openbaar vervoer, stelt de provincie als middenbestuur kaders. Ook verdeelt zij budgetten en ziet toe op doelmatige uitvoering door overheidsinstellingen, bedrijven, gemeenten of inwoners zelf. Niets meer, maar ook niets minder.

Verbindende rol De provincie heeft in de samenleving een verbindende rol tussen burger, gemeente en provincie. D66 streeft ernaar dat Overijssel een integrale visie ontwikkelt op economische ontwikkeling, ruimtelijke ordening, natuur, milieu, water, mobiliteit en cultureel erfgoed. Hiervoor is een scherpe afbakening nodig van taken en bevoegdheden tussen rijksoverheid, provincie, regio's, gemeenten en waterschappen.

Aanjager D66 ziet de provincie als de aanjager van slagvaardige gemeenten: Gemeenten die verder kijken dan de gemeentegrens en plannen voor winkelcentra, bedrijventerreinen, woonwijken en wegen op elkaar afstemmen. Met de provincie in deze rol wil D66 ondemocratische samenwerkingsverbanden terugdringen, de gemeenten meer beleidsvrijheid geven en meer geld beschikbaar maken voor de gemeenten, en dus ook voor de inwoners van Overijssel.

D66 kiest voor:

- Faciliteren van slagvaardige gemeenten met meer beleidsvrijheid.

Eigen kracht D66 steunt maatregelen die de positie van de volksvertegenwoordiging versterken. Vertrouwen op de eigen kracht van burgers is daarbij een must. D66 streeft naar een overheid die zo veel mogelijk ruimte geeft aan initiatieven van burgers en de vrije markt. D66 staat voor dynamische medezeggenschap: mensen met kennis van zaken geven advies zonder verplicht in een commissie te zitten. Op deze manier benut Overijssel de kennis van inwoners beter. Middelen hiervoor zijn bijvoorbeeld de referendumverordening en de participatiecode in Overijssel.

D66 kiest voor:

- Eerder en vaker betrekken van inwoners bij plannen en beleid.

Digitalisering Het is belangrijk de transparantie van de provincie te vergroten door beleidsgegevens beschikbaar te maken als 'open data': gratis, digitale data die voor iedereen toegankelijk is. D66 wil de kwartaalcijfers van alle provincies in Nederland tot open data maken, zodat het gemakkelijker wordt om deze te vergelijken. Ook gemeenten worden daartoe aangespoord. Waar het gaat om democratische besluitvorming wil D66 in één keer een duidelijk overzicht van alle beschikbare gegevens kunnen genereren.

D66 kiest voor:

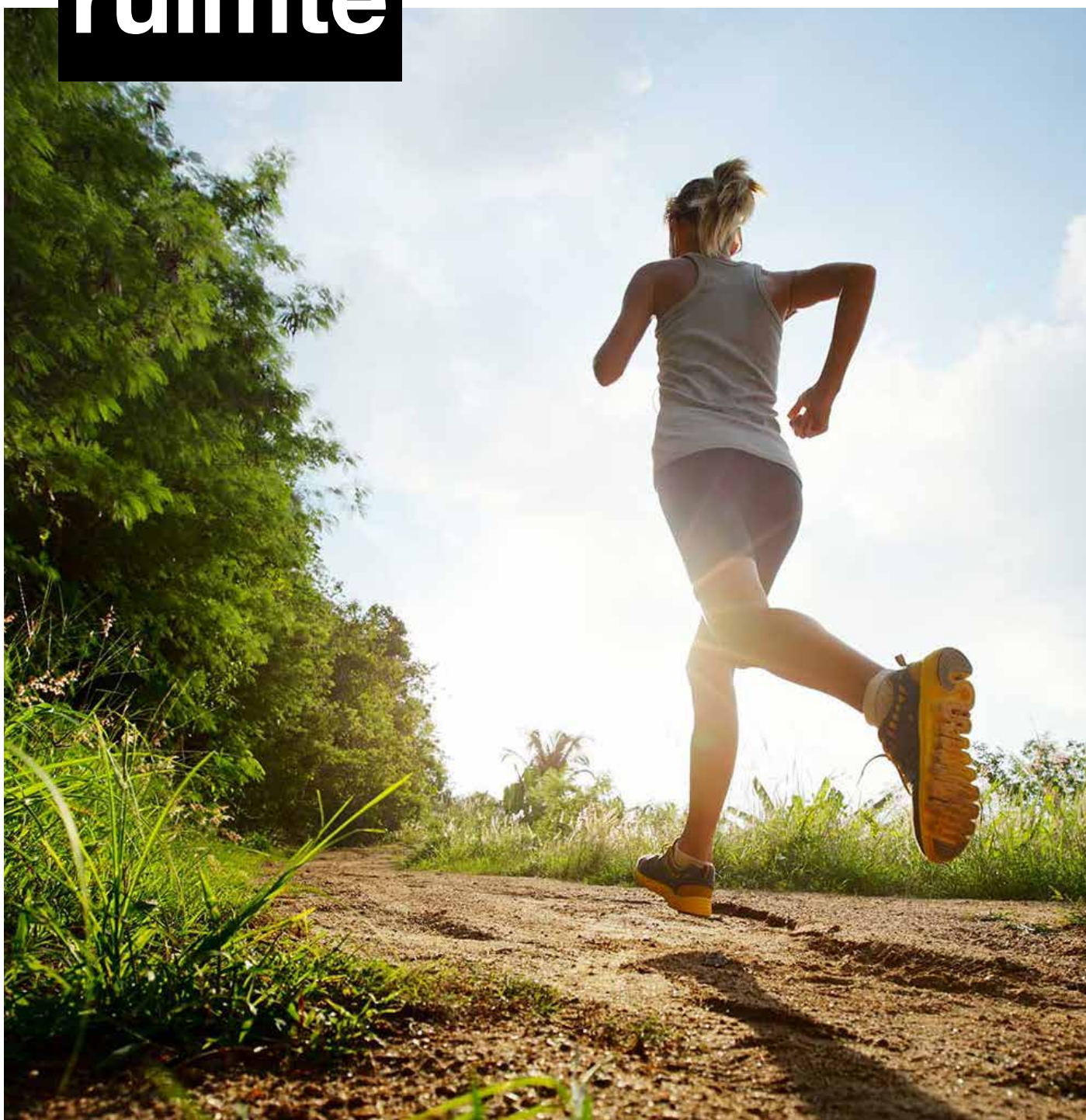
- Doorontwikkeling naar een klantgerichte organisatie onder meer met open data;
- Waterschappen als uitvoeringsorganisaties binnen de provincie.

Overijsselse

ruimte

- > **Binnenstedelijk bouwen en aanpak door flexibele herbestemming**
- > **Inzetten op nieuwe groei voor Overijssel**
- > **Keuze voor kleinschalige en duurzame landbouw**

>

Overijssel kent sterke steden en een prachtig afwisselend landelijk gebied. Er zijn historisch waardevolle binnensteden te vinden, markante dorpsgezichten en bijzondere natuur. De provincie is dé gebiedsregisseur voor ruimtelijke ordening.

Sterke steden Overijssel kent sterke stedelijke regio's. Het is belangrijk de onderscheidende kracht van deze regio's te behouden en versterken. D66 kiest voor bouwen binnen de bebouwde omgeving via een beleid van dubbel ruimtegebruik en functiemenging. D66 wil als regel dat nieuwe gebouwen en woningen binnen de bebouwde kom komen te staan. Kan dat niet, dan moet de initiatiefnemer dat uitleggen en het verloren gegane groen compenseren. Immers: voor wat hoort wat, ook in de ruimtelijke ordening.

D66 kiest voor:

- Nadruk op het binnenstedelijk bouwen;
- Een beleid van dubbel ruimtegebruik, flexibel bestemmen en functiemenging.

Leegstand D66 ziet kansen om structurele leegstand tegen te gaan door gemeenten te verleiden eerst het aanbod van leegstaande woningen, kantoren, bedrijventerreinen en winkels af te stemmen op de regionale vraag, voordat zij nieuwbouw toestaan.

D66 kiest voor:

- Aanpak van leegstand door (creatieve) herbestemming en/of slopen;
- Stimulering van samenwerking tussen gemeenten bij vastgoedontwikkeling;
- Stimulering van gemeenten om het aanbod van leegstaande panden af te stemmen op de regionale vraag voordat nieuwbouw is toegestaan;
- Interventie van de provincie om onnodige vastgoedplannen te schrappen.

Krachtig landelijk gebied Stad en platteland hebben elkaar nodig. Landschap en natuur verdienen een langetermijnvisie, waarin duurzaamheid en economische ontwikkeling hand in hand gaan. D66 geeft agrarische en andere ondernemers de ruimte om te investeren in initiatieven en ontwikkelingen die passen bij het karakter en de schaal van het landschap. Het is belangrijk dat de provincie duidelijk is over de vraag of en wanneer gronden omgezet worden in natuur en of er sprake kan zijn van ruilverkaveling en herbestemming. D66 streeft naar bescherming van waardevolle landschappen doordat de provincie deze kan aanwijzen als 'Provinciale Landschappen'.

D66 kiest voor:

- Het aanwijzen van 'Provinciale Landschappen' door de provincie;
- Versterking van de wisselwerking tussen natuur, landbouw, infrastructuur en steden.

Landbouw en veehouderij Een ontwikkeling naar duurzame landbouw vindt D66 van belang. Begrazing van natuurgebieden door IJsselerunden is daar een goed voorbeeld van. D66 vindt het een taak van de provincie om ervoor te zorgen dat agrarische activiteiten passen bij het karakter van het gebied.

D66 verkiest kleinschalige hoogwaardige landbouw boven grootschalige melkveehouderij en niet-grondgebonden veeteelt. D66 is niet tegen grootschalige veehouderij, maar vindt dat de provincie deze alleen mag toestaan als volksgezondheid, dierenwelzijn, milieu en inpassing in de omgeving er daarmee op vooruit gaan. Grootschalige en intensieve veehouderij horen volgens D66 thuis op speciaal hiervoor bestemde bedrijventerreinen. D66 streeft binnen de veehouderij naar een energiepositief verbruik en zo min mogelijk uitstoot van schadelijke stoffen zoals methaan. D66 houdt vast aan de zonering van het landelijk gebied in de vastgestelde reconstructieplannen.

D66 kiest voor:

- Agrarische activiteiten die passen binnen de zonering van het landelijk gebied;
- Toestaan van intensieve veehouderij als volksgezondheid, dierenwelzijn, milieu en inpassing in de omgeving erop vooruit gaan.

Van krimp naar kans Overijssel heeft te maken met krimpgebieden waar de bevolking vergrijsst en kansrijke jongeren wegtrekken. Hierdoor daalt het aanbod van voorzieningen. D66 vindt dat het mogelijk is om met krimp mee te bewegen en van krimp een kans te maken. Daarbij kiest D66 voor een focus op kwaliteit en bereikbaarheid en voor behoud van de leefbaarheid in krimpgebieden door goede verbindingen met vitale groei-gebieden. D66 geeft de voorkeur aan het geven van een nieuwe bestemming aan bestaande gebouwen, maar kiest indien noodzakelijk voor sloop. D66 meent bovendien dat de provincie samen met de gemeenten in de krimpgebieden mogelijkheden kan vinden voor 'nieuwe groei', zoals biologische landbouw, duurzame energiewinning, toerisme en natuur.

D66 wil de gemeenten uitdagen om te komen of met creatieve oplossingen voor herbestemming van lege gebouwen of experimenten met stedelijke herverkaveling. D66 wil dat de provincie een *revolving fund* instelt (of een bestaande regeling verruimt) om bijdragen te leveren om de exploitatietekorten te dekken. Het moet dan gaan om projecten waarmee een ruimtelijk knelpunt wordt opgelost en/of waar een vliegwielerwerking van mag worden verwacht.

D66 kiest voor:

- Waar nodig slopen van leegstaande gebouwen;
- Zoeken naar mogelijkheden voor nieuwe groei;
- Een revolving fund voor herbestemming.

Afstemming en overleg D66 maakt zich hard voor een samenhangend totaalbeeld van natuur, steden, bedrijven en infrastructuur in Overijssel. Vroege betrokkenheid van inwoners en bedrijven bij ruimtelijke plannen is daarvoor belangrijk. Gemeentelijke plannen worden afgestemd op de omgevingsvisie van de provincie. De

omgevingsvisie is immers het kaderstellende plan.

D66 kiest voor:

- Regelmatig en vroegtijdig overleg met bewoners, belanghebbenden en betrokken organisaties over ruimtelijke plannen.

Energie

voor de toekomst

- > Ontwikkelen langetermijnvisie naar hernieuwbare energie**
- > Provincie heeft rol in stimuleren duurzame innovatie**
- > D66 wil ordening van de Overijsselse ondergrond**

>

D66 vindt het nodig dat er een werkelijke energietransitie komt. Ingrijpende veranderingen zijn noodzakelijk om ook in de toekomst te kunnen beschikken over energie én een leefbare omgeving.

Anders omgaan met energie, afval en grondstoffen vraagt om gedragsverandering. D66 stelt dat Overijssel een goed voorbeeld kan geven door maatschappelijk verantwoord te ondernemen en onderwijsinstellingen uit te dagen om een innovatieve rol te spelen. Daarbij zet D66 Overijssel in op een innovatieve economie, gebaseerd op niet-fossiele energiebronnen en hernieuwbare grondstoffen.

Vooruit kijken D66 houdt vast aan de doelstelling dat in 2020 20% van de energie die verbruikt wordt in Overijssel duurzaam is en opgewekt is binnen de eigen grenzen. D66 streeft ernaar dat dit in 2030 op Europees en landelijk niveau stijgt naar 30% duurzame energieopwekking. Hierbij zet D66 in op internationale samenwerking op het gebied van duurzame energieopwekking, transport en opslag. Het bedrijfsleven is primair verantwoordelijk, de overheid schept de randvoorwaarden.

D66 kiest voor:

- Ontwikkeling van een langetermijnvisie op werkelijke energietransitie;
- Internationale samenwerking om te komen tot duurzame energieopwekking.

Financiering van duurzaamheid D66 ziet duurzaamheid als basaal onderdeel van ruimtelijk, agrarisch, groen, economisch en mobiliteitsbeleid. Financiering van duurzaamheid kan volgens D66 deels door bestaande budgetten worden gedekt.

Toekomstvast energiebronnen D66 ziet in warmtekuide-opslag (WKO) een goede manier van het verwarmen en koelen van gebouwen. De provincie kan het gebruik van WKO stimuleren door middel van voorlichting en gerichte investeringen in specifieke plannen. Zo kan de provincie projecten opzetten om installaties gezamenlijk in te kopen of haalbaarheidsstudies te financieren. D66 is niet voor een extra belasting op het gebruik van grondwater voor WKO.

D66 kiest voor:

- Het niet heffen van belasting voor gebruik van grondwater ten behoeve van WKO;
- Het mogelijk maken van subsidie voor kleinschalige collectieve projecten voor duurzame energie.

Geothermie Geothermie biedt volgens D66 kansen in industrie en tuinbouw. De uitdaging ligt in het veilig en rendabel maken hiervan. D66 houdt geothermie buiten drinkwaterwinninggebieden vanwege de kans op vervuiling.

Door geothermie te combineren met warmtenetten waarop industriële restwarmte kan worden aangesloten, meent D66 warmte nog efficiënter te kunnen gebruiken.

D66 kiest voor:

- Combinatie van geothermie met warmtenetten voor industriële restwarmte;
- Geothermie buiten drinkwatergebieden.

Wind, zon en biomassa D66 houdt vast aan het akkoord dat de provincies met het Rijk hebben gesloten voor de realisatie van 6000 MW windenergie in 2020. D66 vindt dat Provinciale Staten gaan over de plaatsing van windturbines. Overijssel houdt daarbij rekening met de ideeën van omwonenden en initiatiefnemers.

Bij het opwekken van zonne-energie spelen particulieren en ondernemers een belangrijke rol. D66 streeft naar meer zonneakkers in de provincie.

D66 ziet kansen voor meer energieopwekking uit biomassa. De beknellende regelgeving kan soepeler, zodat biomassa niet meer gezien wordt als afval, maar als grondstof en energiebron. D66 zet in op lobbyen in Den Haag en Brussel.

D66 kiest voor:

- Het realiseren van 6000 MW windenergie in 2020;
- De regie over de plaatsing van windturbines bij de provincie houden;
- Meer zonneakkers in de provincie;
- Meer kansen voor biomassa;
- Regelgeving rond biomassa versoepelen.

Distributie en opslag van energie D66 stelt dat de provincie ruimte (geen subsidie) geeft aan technische innovaties die opslag van duurzaam opgewekte energie mogelijk maken. Ook vindt D66 het nodig dat de provincie het gebruik van restwarmte actief onder de aandacht brengt bij gemeenten en dat zij het gebruik van restwarmte mogelijk maken.

D66 kiest voor:

- Innovaties rond opslag en transport van duurzaam opgewekte energie.

Ordering van de ondergrond We halen aardwarmte, aardgas, zout, zand en grind uit de grond, maar slaan ook warmte, koude en water in de bodem op. Deze activiteiten beïnvloeden de milieukwaliteit en kunnen elkaar in de weg zitten. Daarom vindt D66 het noodzakelijk dat de provincie een structuurvisie voor de ondergrond opstelt.

D66 kiest voor:

- Opstellen van een structuurvisie voor de ondergrond.

Natuur en milieu

zonder grenzen

- > **Afmaken Overijssels natuurnetwerk**
- > **Beschermen van natuur met bufferzones**
- > **Openstellen van natuur voor publiek**

>

Overijssel kent veel mooie natuurgebieden, waar mensen en dieren tot rust kunnen komen. Deze natuur is nuttig en noodzakelijk. D66 behoudt en versterkt deze bijzondere gebieden, zodat ook toekomstige generaties kunnen genieten van Overijssels natuurschoon.

Natuur kent geen grenzen. Daarom onderschrijft D66 de Europese doelen om een Europees netwerk van natuurgebieden op te zetten: het Natura2000-netwerk. De provincie heeft een grote verantwoordelijkheid voor het behoud van natuur en voert landelijk en Europees beleid uit. Om dit te realiseren, stelt D66 dat alle mogelijke instrumenten, van grondruil tot onteigening, ingezet kunnen worden.

D66 vindt dat agrariërs efficiënt moeten omgaan met gewasbestrijding en bemesting. In de visie van D66 kan de provincie voorlichting geven over alternatieve vormen van bemesting. Dit kan in samenwerking met bijvoorbeeld de land- en tuinbouworganisaties, natuurorganisaties en kennisinstituten.

D66 kiest voor:

- Nakomen van afspraken over het opzetten van natuurnetwerken met het Rijk en Europa.

Bescherming en openstelling D66 beschermt kwetsbare natuurgebieden door rond deze natuurgebieden een bufferzone in te richten waar landbouw zich aanpast aan natuur. D66 geeft binnen de natuurbescherming prioriteit aan de Europees beschermde Natura2000-gebieden.

Minder kwetsbare gebieden maakt D66 zo veel mogelijk toegankelijk en laat deze op een verantwoorde wijze benutten voor recreatie. D66 biedt hierbij ruimte aan private initiatieven die duurzaam gebruikmaken van natuur en een deel van de opbrengsten inzetten voor het beheer van die natuur.

D66 geeft agrariërs de ruimte om een bijdrage te leveren aan de natuur of biodiversiteit op een manier die bij hen past. Voor het invullen van natuurdoelstellingen in gebieden met een agrarisch karakter is flexibiliteit vereist.

D66 Overijssel wil bij de constructie van nieuwe stallen agrariërs verleiden de daken hiervan te gebruiken voor zonnepanelen om zo bij te dragen aan een duurzame agrarische sector. Ondernemers kunnen mogelijk verleid worden door een aanspraak te kunnen maken op de beschikbare middelen uit het programma Nieuwe Energie Overijssel.

D66 kiest voor:

- Bufferzones rond natuurgebieden aanleggen.

Overleg en samenwerking D66 wil dat de provincie actieve samenwerking tussen natuur- en landschapsorganisaties onderling en tussen natuurorganisaties en agrariërs stimuleert en waar nodig ondersteunt. Veel mensen hechten waarde aan de natuur en leveren daar graag een bijdrage aan. D66 vindt dat de provincie in overleg moet treden met betrokken partijen over welke natuurdoelen in een gebied haalbaar zijn.

D66 kiest voor:

- Meer samenwerking tussen natuur- en landschapsorganisaties;
- In overleg met betrokken partijen vaststellen welke natuurdoelen in een gebied haalbaar zijn.

Grondstrategie Natuur verdient volgens D66 ook een plek bij nieuwe bestemmingsplannen van de provincie. Daar waar mogelijk kiest D66 ervoor om er bij de uitwerking van bestemmingsplannen naar te streven om bestaande natuurgebieden met elkaar te verbinden. Tegelijkertijd biedt het inrichten van nieuwe natuur kansen aan Overijssel. Nieuwe natuur is volgens D66 te combineren met recreatie, zoals fiets- en wandelroutes, en wateropvang bij wateroverlast.

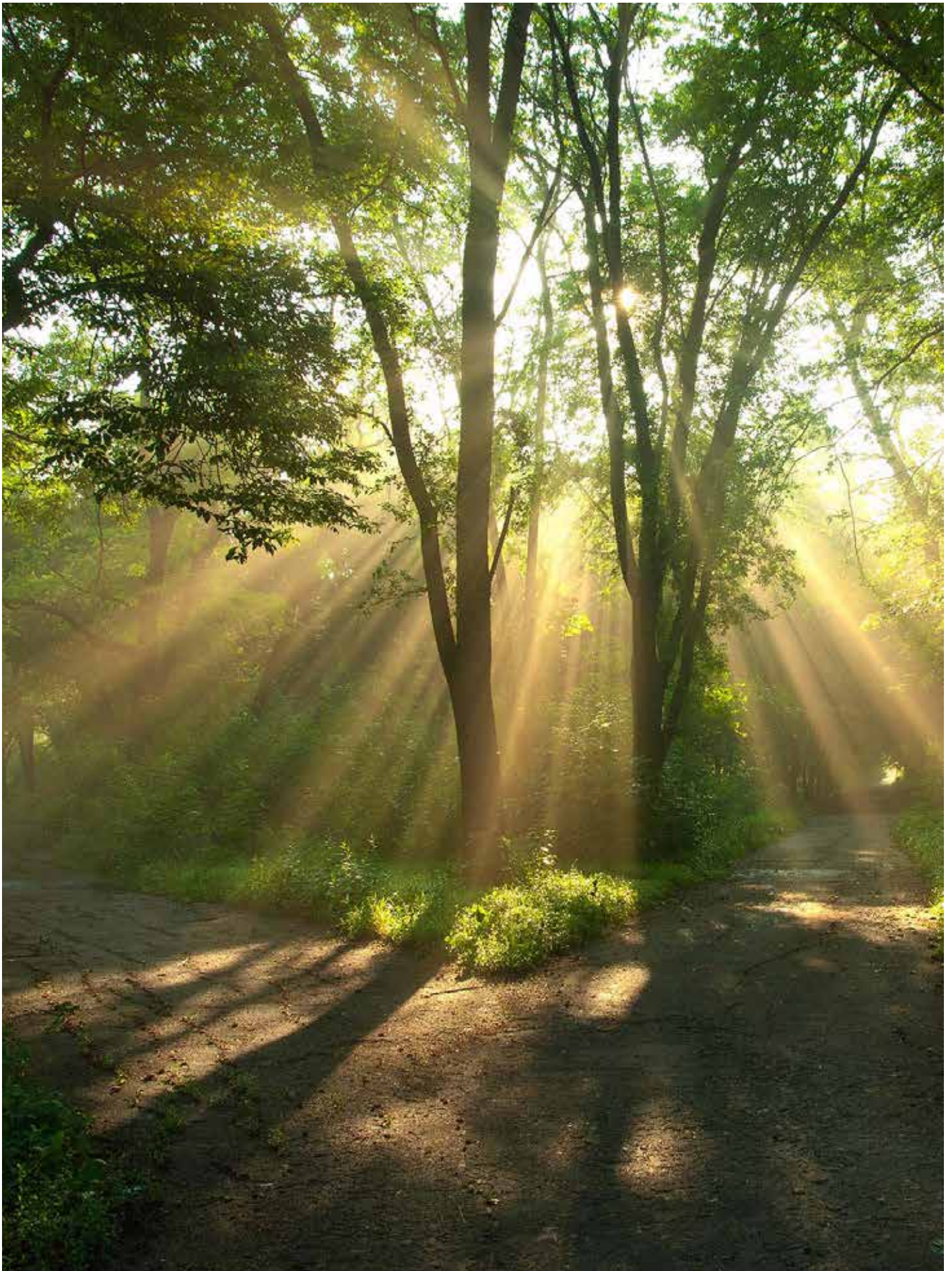
D66 kiest voor:

- Prioriteit geven aan ontbrekende schakels tussen natuurgebieden bij grondverwerving.

Klei- en zandwinning D66 vindt het belangrijk dat de provincie klei-, zand- en grondwinning goed controleert en dat de provincie bij het afgeven van vergunningen eisen stelt aan de manier van afgraven. Zo mogen de gaten die achterblijven na de winning bijvoorbeeld niet te diep zijn en niet te steile randen hebben. Dankzij deze eisen kunnen de achterblijvende plassen zich ontwikkelen tot rijke meren met natuurvriendelijke oevers.

D66 kiest voor:

- Eisen aan de manier van afgraven bij het afgeven van vergunningen voor klei-, zand- en grondwinning.

Overijssel leeft met water

- > **Verdroging van grond tegengaan**
- > **Bestemmingsplannen toetsen op waterveiligheid**
- > **Bescherming van de drinkwatervoorraad**

>

Water is niet alleen een eerste levensbehoefte, het vormt ook de omgeving in Overijssel. D66 onderschrijft de taak van de provincie om veiligheid, kwaliteit en kwantiteit van water te waarborgen. Kosten van waterbeheer hangen samen met gebiedsinrichting en D66 verwacht van de provincie dat zij deze kosten meeneemt in haar ruimtelijke plannen.

De IJssel is onmisbaar in Overijssel. De rivier verbindt de provincie met het IJsselmeer. De waterweg is ook belangrijk voor de afvoer van overtollig water. Deskundigen waarschuwen voor het stijgen van het waterpeil van het IJsselmeer met als gevolg dat ook het water in de IJssel hoger komt te staan. D66 kiest daarom voor het aanleggen van natuurgebieden waar een overschot aan water terecht kan. Naast dijkverbetering zet D66 in op alternatieven voor dijkverhogingen. Denk hierbij aan voldoende evacuatie routes, snelwegen als barrières voor het water en meer ruimte voor het water. Binnen het landelijke Deltaprogramma vraagt D66 meer aandacht voor de IJssel-Vechtdelta waarbinnen deze problematiek speelt.

D66 kiest voor:

- Een prominente plaats voor de IJssel-Vechtdelta in het landelijke Deltaprogramma;
- Milieuvriendelijke alternatieven voor dijkverhogingen

Waterveiligheid Mensen kunnen niet zonder water. Tegelijkertijd is het noodzaak om inwoners en ondernemers te beschermen tegen wateroverlast. D66 vindt het belangrijk dat nieuwe bestemmingsplannen worden getoetst op waterveiligheid.

D66 is voorstander van retentiebeleid waarbij er ruimte komt voor water. Goede voorbeelden hiervan zijn de projecten Ruimte voor de Vecht, de uiterwaardvergraving bij Deventer en de zomerbedverlaging van de Beneden-IJssel.

D66 kiest voor:

- Grotere waterveiligheid door retentiebeleid.

Drinkwaterwinning Drinkwater is schaars, maar tegelijkertijd onderbenut. Slechts een kleine 2% van het leidingwater drinken we op. D66 vindt het belangrijk dat de provincie als aandeelhouder haar waterleidingbedrijf aanspoort om meer voorlichting te geven over zuinig omgaan met drinkwater. D66 wil waterverspilling beteugelen en tegelijk het gebruik van grijswaterinstallaties bevorderen. D66 pleit voor voorbeeldgedrag van Overijssel door bijvoorbeeld kraanwater in plaats van water uit plastic flessen te gebruiken.

Drinkwaterbedrijven beheren veel natuur binnen hun winningsgebieden. Die helpt hen de bodem in hun winningen schoon te houden. D66 vindt dat drinkwaterbedrijven hun rol als beheerder van natuur in hun winningsgebieden nog meer kunnen oppakken. Zo helpen natuur en drinkwater elkaar: de beschermde status van de natuur beschermt de grondwatervoorraden en andersom.

D66 kiest voor:

- Stimulering van grijswaterinstallaties door het aanspreken van gemeenten bij het ontwikkelen van nieuwe woonwijken en het aanpassen van de afwatering in bestaande woonwijken;
- Het binnenhalen van EU- en Rijksgeld voor innovaties op dit gebied en zo nodig zelf mee te betalen;
- Aanspreken van drinkwaterbedrijven op hun rol als natuurbeheerder en met de waterwinbedrijven om de tafel te gaan om te kijken welke grond zij zouden willen en kunnen overnemen om in te richten als natuurgebied.

Bodem en grondwater De stand van het grondwaterpeil is belangrijk voor de gebruikers van de grond. Is de bodem te nat of juist te droog, dan kan dit wonen en werken belemmeren. Als het waterpeil laag wordt gehouden ten gunste van de landbouw of van de infrastructuur in Overijssel, kan grond verdrogen. Te droge grond beschadigt de natuur en leidt tot bodemdaling. Een voorbeeld hiervan is de problematiek in veenweidegebieden. Hier ontstaat door het kunstmatig laag houden van het waterpeil niet alleen bodemdaling, maar ook een forse CO₂-uitstoot omdat het veen 'roest' en als CO₂ in de lucht verdwijnt.

Overijssel verdient volgens D66 een evenwichtig grondwaterbeleid waarbij de functie van een gebied wordt afgestemd op het aanwezige watersysteem in plaats van andersom. Deze werkwijze kan volgens D66 veel kosten door onnodig wegpompen van water tegengaan en een oplossing bieden voor verdroging en bodemdaling. Onderdeel van dit beleid is de handhaving van beregeningsverboden bij droog weer. D66 stelt dat de provincie bij de waterschappen meer kan aandringen op handhaving van deze verboden. Daarbij is D66 van mening dat Overijssel tegelijkertijd buffers kan aanwijzen rondom verdroogde gebieden waar bedrijven of burgers de verdroging niet mogen verergeren.

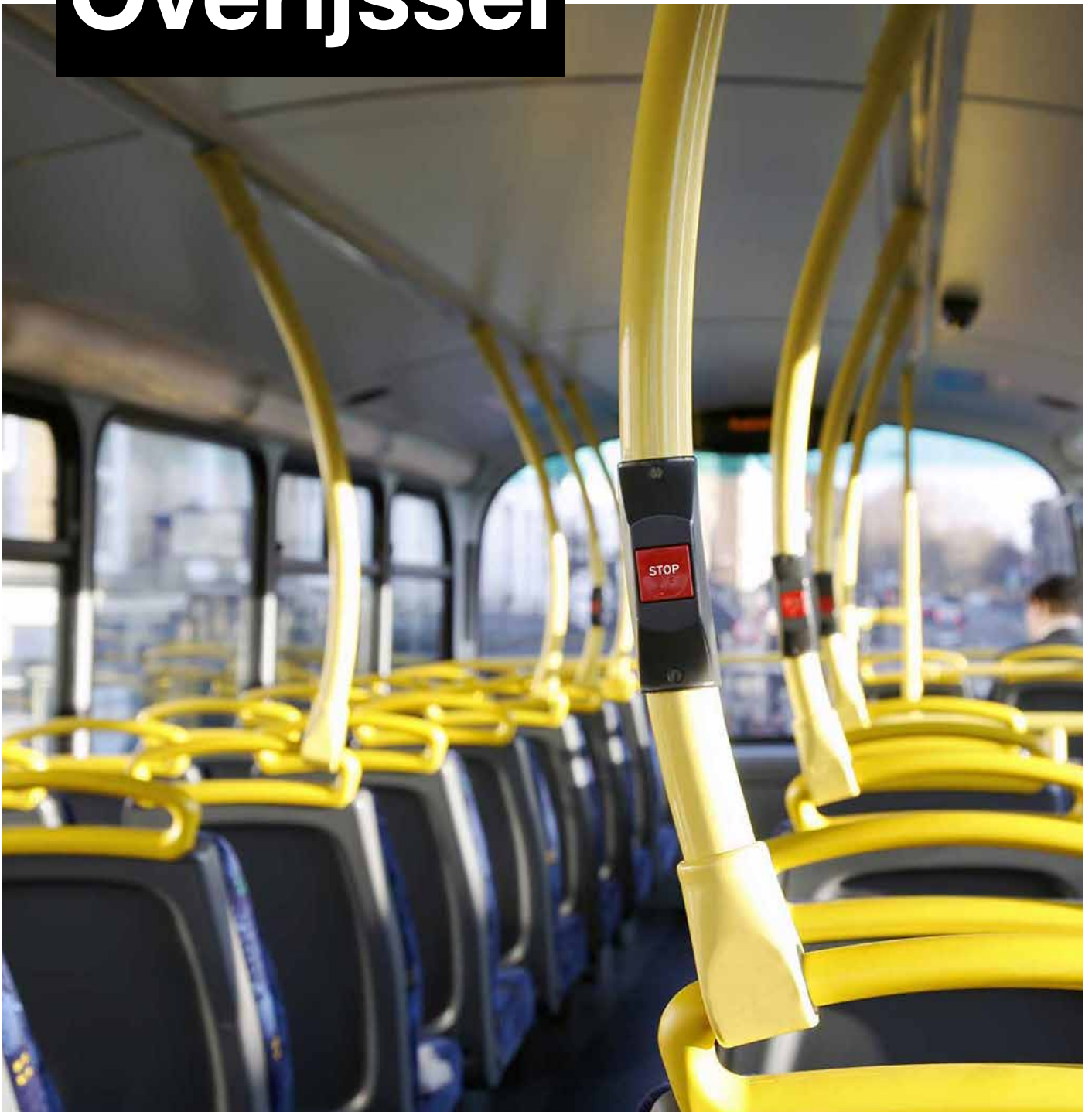
D66 kiest voor:

- Tegengaan van verdroging door het gebruik van een gebied af te stemmen op de mogelijkheden van het watersysteem;
- Aanpassing van de melkveehouderij in dalende veenweidegebieden aan hogere waterstanden of plaats laten maken voor productie die bij deze gebieden past.

Bereikbaar

Overijssel

- > **Meer ruimte voor de fiets**
- > **Openbaar vervoer op maat en betere verbinding tussen Zwolle en Twente**
- > **Stimuleren gebruik energiezuinige auto's**

>

De bereikbaarheid in Overijssel is redelijk goed. Toch zijn er nog knelpunten. D66 maakt zich zorgen over deze knelpunten en verminderde leefbaarheid door autogebruik. D66 gelooft dat er nog een wereld aan mobiliteit te winnen is.

Fietsen is schoon en gezond. Daarom is de fiets startpunt in ons denken over mobiliteit. Zorg voor D66 is dat fietsverbindingen tussen woonkernen soms meerdere wegbeheerders hebben. Belangrijk is dat de provincie hier de regie neemt. Als fietsers misstanden gemakkelijk online kunnen melden, kan de provincie een probleem sneller oppakken. Fietsers zijn kwetsbaar en daarom streeft D66 naar een volwaardige plek voor de fietser in verkeersmodellen. Bij de verdeling van infrastructuur-gelden neemt D66 investeringen in fietsvoorzieningen mee.

D66 kiest voor:

- Verbetering van het fietsnetwerk voor forenzen, aangenaam en schoon;
- Regie over het beheer van interlokale fietspaden bij de provincie;
- Opnemen van de fiets als vervoermiddel in verkeersmodellen.

Openbaar vervoer D66 streeft naar toegankelijk en bereikbaar openbaar vervoer voor iedereen in Overijssel. Op het platteland is daarvoor maatwerk nodig, bijvoorbeeld rond vraaggericht openbaar vervoer. Het is zaak dat de provincie hiervoor samen met gemeenten en inwoners oplossingen vindt. D66 zet in op een goede aansluiting van de fiets op het openbaar vervoer. D66 stelt dat dit streven in de opdrachtverlening aan vervoerders terug moet komen. De provinciale bijdrage aan het openbaar vervoer blijft nodig.

D66 kiest voor:

- Méér vervoer op maat, en zo min mogelijk lege bussen;
- Goede aansluitingen tussen fiets, trein en bus;
- Behoud van de provinciale bijdrage aan het openbaar vervoer;
- Verdubbeling van het enkelspoor tussen Deventer en Olst op de agenda voor het meerjarenprogramma infrastructuur en transport te zetten.

Goederenvervoer D66 gaat onnodig 'leeg rijden' door vrachtwagens tegen om zo opstoppingen en onnodige uitstoot te voorkomen. Overslagplaatsen buiten de steden maken het mogelijk meer goederen gebundeld de binnenstad in te brengen.

Goederenvervoer over water ontlast wegen en D66 vindt daarom dat Overijssel zich kan inzetten om elk bedrijventerrein aan vaarwater ruimte te laten biedt voor op- en overslag. Daarbij vindt D66 het belangrijk dat de provincie eisen stelt aan walstroomvoorzieningen, zodat schepen niet hun motoren stationair hoeven te laten draaien om elektriciteit op te wekken.

D66 streeft ernaar dat Overijssel multimodale binnenhavens stimuleert. Wat betreft het spoor meent D66 dat alle alternatieven voor de Noordtak van de Betuwelijn mogen worden onderzocht, voordat een besluit valt. Samen met de provincie Gelderland zullen we lobbyen

bij het Rijk voor een goed onderbouwd onderzoek. Hierbij zet D66 in op een goede verbinding met Duitsland.

D66 kiest voor:

- Overslagplaatsen buiten de steden;
- Veilige vrachtautoparkerplaatsen;
- Meer kansen voor vervoer over water;
- Onderzoek van alle alternatieven voor de Noordtak van de Betuwelijn;
- Goede verbinding met Duitsland.

Veiligheid en milieu Veiligheid blijft voor D66 belangrijk. Daarom streeft D66 ernaar dat Overijssel de veiligheid van het regionale wegennet opneemt in het langetermijnbeleid. Bij de aanpak van knelpunten als files, geluidsoverlast en externe veiligheid zet D66 in op meer samenwerking tussen de provincie, gemeenten en bedrijfsleven om medewerkers te stimuleren buiten de spits te reizen.

D66 vindt dat de provincie schoner rijden kan bevorderen. Ook wil D66 de uitstoot aan stikstof en fijnstof verminderen door de vervoersbedrijven te stimuleren met zo schoon mogelijke bussen te rijden. Zonder een specifieke oplossing op te leggen, kunnen bedrijven zelf innovatieve oplossingen bedenken. Bij de weginrichting streeft D66 ernaar om luchtkwaliteit als een van de normen mee te nemen.

D66 kiest voor investeren in een vermindering van de geluidsoverlast van wegen die door of langs woonkernen gaan. D66 zet in op meer 60 km/u zones in plaats van 80 km/u, maar kijkt ook naar geluidsdempend asfalt, bosschages of geluidsschermen.

D66 kiest voor:

- Het stimuleren van het gebruik van duurzame energie voor auto's, zoals: elektriciteit, groen gas en waterstof;
- Meenemen van luchtkwaliteit als een van de eisen bij weginrichting;
- Schone bussen;
- Inzetten op 60-km zones of geluidsdempende maatregelen

Digitaal D66 meent dat Overijssel ondernemers en inwoners kansen kan bieden door een goed digitaal netwerk op te zetten, waardoor thuiswerken en de interneteconomie floreren.

Luchthaven Twente D66 heeft in provinciale staten en de raad van Enschede het initiatief genomen tot het instellen van de Commissie van Wijzen. Deze commissie Wientjes heeft geadviseerd op de luchthaven een internationaal ontwikkelcentrum te vestigen voor productie en demonstratie van nieuwe materialen en technieken. Ondernemers, kennisinstellingen en overheid moeten samenwerken om deze "Technology Base Twente" te realiseren. D66 kiest voor uitvoering van de aanbevelin-

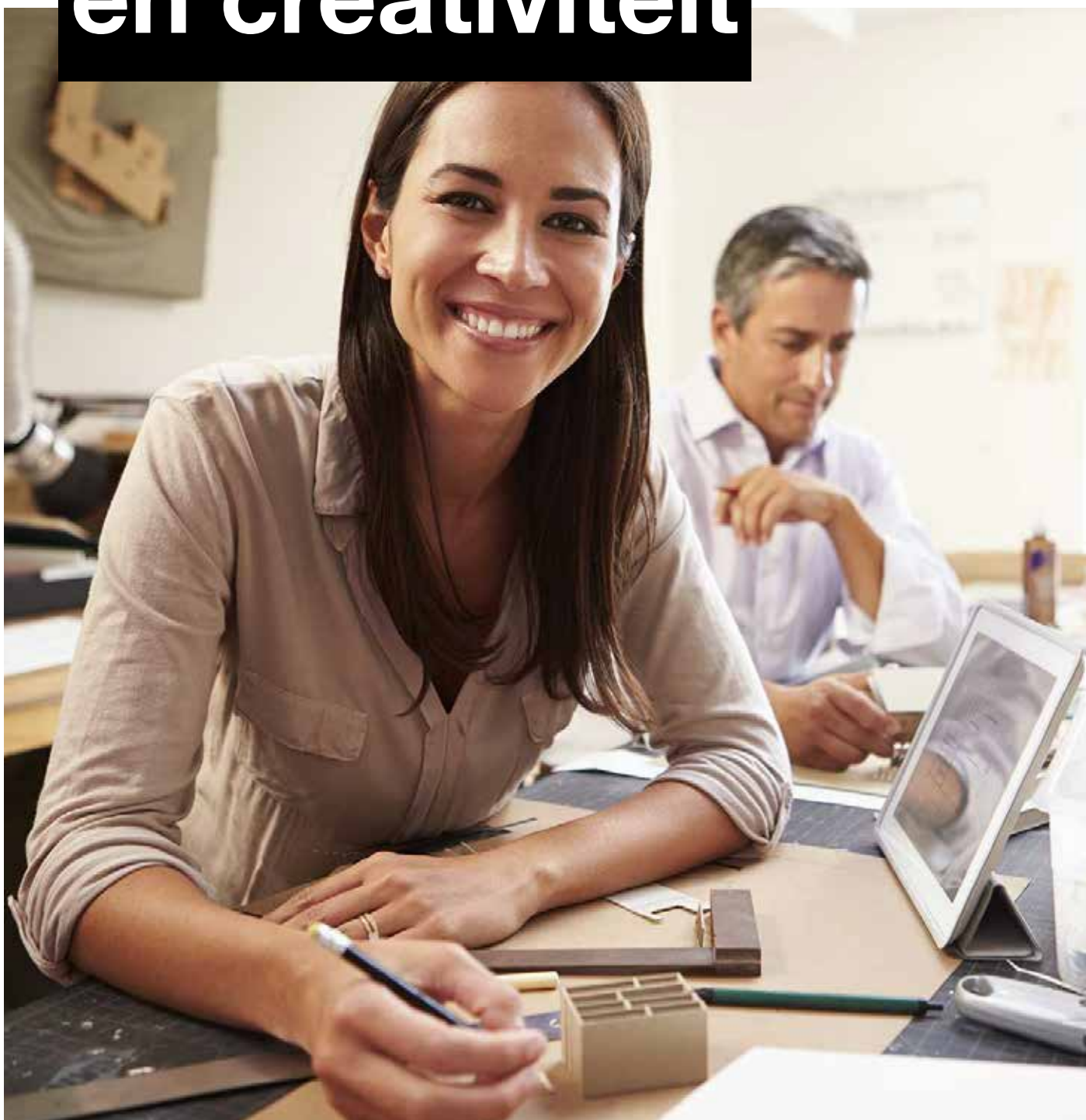
gen van de Commissie van Wijzen, waarmee een nieuw perspectief met veel draagvlak voor dit gebied mogelijk wordt. Financiële soliditeit en duurzaamheid zijn hierbij voor D66 leidend. D66 wil daarnaast dat de luchthaven

Münster-Osnabrück goed wordt ontsloten met het openbaar vervoer vanuit Overijssel. Mooi zou zijn als deze luchthaven kan uitgroeien tot Münster-Osnabrück-Twente.

Cultuur

en creativiteit

- > **D66 kiest voor sterke culturele sector**
- > **Archieven digitaliseren en online beschikbaar stellen**
- > **Stimuleren van cultuureducatie**

>

D66 vindt het belangrijk dat huidige en toekomstige generaties toegang hebben tot kennis en cultuur. Daarmee krijgt iedere inwoner de mogelijkheid zijn talenten te ontplooien en creativiteit te ontwikkelen. Dat stimuleert innovatie, identiteit en een aantrekkelijke leefomgeving.

Heldere taakverdeling De culturele infrastructuur en monumentenzorg zijn kerntaken van de provincie, naast taken die zij samen met de andere overheden uitvoert. D66 wil voorkomen dat verschillende overheden zaken dubbel doen of juist nalaten en verlangt daarom een heldere taakverdeling. De gemeenten zorgen primair voor de brede basisvoorzieningen voor alle inwoners. De rijksoverheid zorgt voor kunst en cultuur op nationaal niveau. Daartussen ligt volgens D66 de belangrijke taak van de provincie om de regionale culturele infrastructuur te optimaliseren.

Ruimte voor cultuur D66 meent dat er ruimte is voor ondersteuning van belangrijke culturele instellingen en producties in de provincie. De provincie dient criteria te formuleren waaraan instellingen en culturele instellingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor ondersteuning. Dit stimuleert cultureel ondernemerschap en innovatie. Daarnaast willen we als subsidievoorwaarde dat de instelling ook bijdraagt aan cultuureducatie voor basis- en voortgezet onderwijs en bijdraagt in de ondersteuning van kleine instellingen, amateurkunst en producties in de provincie. Nieuwe initiatieven die kunnen uitgroeien tot belangrijke aanvulling van het bestaande provinciale aanbod, verdienen volgens D66 steun van de provincie Overijssel.

D66 kiest voor:

- Ondersteuning van belangrijke culturele instellingen en producties met bovenlokale uitstraling;
- Stimulering van cultureel ondernemerschap en innovatie.

Goed opdrachtgeverschap D66 vindt dat de overheid de taak heeft een voorbeeld te zijn voor goed opdrachtgeverschap en D66 zet erop in dat een opdracht aan personen of organisaties voor een cultureel project zo open mogelijk geformuleerd wordt, met daarbij een realistische richtlijn voor het beschikbare budget.

Bibliotheken Wat betreft bibliotheekvernieuwing is de provincie netwerkplichtig. De doelstelling van de landelijk opgestarte bibliotheekvernieuwing is het klaarstomen van de bibliotheeksector voor de toekomst. De bibliotheek van de toekomst is een kenniscentrum dat functioneert op het snijvlak van educatie en informatie. D66 vindt het belangrijk dat de provincie haar netwerkrol in dit vernieuwingsproces adequaat oppakt. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is volgens D66 dat de bibliotheek als ontmoetingsplek een belangrijke rol speelt voor de leefbaarheid van de provincie.

Archieven D66 vindt het belangrijk dat documenten van (mogelijke) historische waarde zorgvuldig bewaard blijven. D66 maakt zich daarnaast sterk voor de toegankelijkheid van provinciale archieven. D66 kiest er dan ook voor om archieven zo veel mogelijk te

digitaliseren en online beschikbaar te stellen voor publiek.

Cultuurhistorie Plaatsen van cultuurhistorisch belang, en het rijke Overijsselse materiële en immateriële erfgoed verdienen volgens D66 bescherming en aandacht. Overijssel kent een groot aantal historische verenigingen, heemkundeverenigingen en historische kringen. Deze grote betrokkenheid verdient volgens D66 steun van instellingen in de provinciale culturele infrastructuur en daarom willen we via de subsidievoorwaarden van die instellingen eisen dat zij deze verenigingen (op hun verzoek) ondersteunen. Daarnaast streeft D66 ernaar om Overijsselse monumenten en de landschappen waarin ze liggen te behouden als zij typerend zijn voor de provincie of de geschiedenis van deze regio. Overijssel werkt hiervoor in de visie van D66 samen met het Rijk en de gemeenten.

D66 kiest voor:

- Stimuleren van activiteiten om erfgoedonderhoud zo goed mogelijk te kunnen financieren.

Duurzaam behoud D66 stelt dat de provincie zorg draagt voor kunst en cultuur via de provinciale culturele infrastructuur en dat bibliotheken en archieven voor iedereen toegankelijk zijn. D66 wil kunst en cultuur in Overijssel waar mogelijk sparen in mogelijke bezuinigingsrondes.

D66 kiest voor:

- Afstemming van cultuurhistorie, natuur, recreatie en landschap;
- Zorgvuldig behoud van monumenten, landschappen, culturele infrastructuur, bibliotheken en archieven.

Financieel

gezond

- > **Niet meer uitgeven dan er binnenkomt**
- > **Transparante en open financiële huishouding**
- > **Gestructureerd toezicht op gemeentelijke financiën**

>

D66 streeft naar een sluitende begroting waarin voor iedereen duidelijk is welke uitgaven Overijssel kan en moet doen. D66 zet in op financieel beleid dat bij tegenvallers eerst kijkt naar de eigen exploitatie voordat reserves worden ingezet. D66 stelt dat provinciale investeringen moeten worden terugverdiend. Zo blijft Overijssel ook in de toekomst financieel gezond.

Sluitende begroting D66 streeft naar een sluitende begroting. Niet meer uitgeven dan er binnenkomt en niet interen op algemene reserves om lopende kosten te dekken. In geval van een tekort is het nodig dat de provincie eerst naar haar eigen organisatie en bedrijfsvoering kijkt. D66 is van mening dat het verhogen van de lasten (leges, grondwaterbelasting en motorrijtuigenbelasting) alleen goedgekeurd mag worden als de provincie aantoonbaar efficiënt heeft geopereerd.

D66 kiest voor:

- Beleid passend maken binnen het bestaande exploitatiebudget;

Structurele tekorten Structurele tekorten mogen niet worden opgelost met reserves en overschotten. Zij zullen naar de algemene reserve worden overgeboekt en dienen als appeltje voor de dorst of bron voor latere investeringen in interessante projecten, zoals in het erfgoed, binnenhavens, ecologische verbindingzones, gebiedsontwikkelingsprojecten en dergelijke.

D66 kiest voor:

- Het aanwenden van reserves voor investeringen ten behoeve van de realisering van de langetermijnbeleidsdoelen van de provincie;

Opbrengsten investeringen Opbrengsten van de investeringen uit provinciale reserves, zo die al bestaan, gaat D66 gebruiken voor zaken die later geld opleveren, zoals in economische infrastructuur. Geld geven aan gemeenten in de vorm van subsidies omdat ze 'te klein zijn om zaken anders geregeld te krijgen' vindt D66 hier niet onder vallen.

D66 kiest voor:

- Alternatieve vormen voor subsidies. Denk hierbij aan leningen via investeringsfondsen die laagrentende leningen verstrekken (revolving funds), het aangaan van participaties en het verstrekken van voorfinancieringen.

Transparantie D66 hecht aan een transparant financieel beleid en streeft ernaar dat Overijssel openheid in de financiële huishouding geeft. Zo wordt voor iedereen duidelijk wie om welke reden waar aanspraak op kan maken. Verder is het voor D66 belangrijk dat vooraf inzage over verwachte kosten wordt gegeven en deze uitgaven niet alleen achteraf worden verklaard in de provinciale jaarrekening.

D66 kiest voor:

- Duidelijkheid vooraf over verwachte uitgaven in plaats achteraf;
- Een transparante en begrijpelijke financiële positie.

Besparen In het huidige financiële klimaat verwacht D66 dat Overijssel zich oriënteert op haar taken, omvang en werkwijze. D66 streeft ernaar dat de provincie taakstellende begrotingen presenteert. D66 zal het initiatief nemen om beleidsterreinen aan te wijzen die prioriteit krijgen. Daarbij kiest D66 ervoor gebruik te maken van een verbrede maatschappelijke kostenbatenanalyse. Zo wordt ook zichtbaar wat niet in geld is uit te drukken.

D66 kiest voor:

- D66 wil dat de provincie zich richt op haar kerntaken en laat andere taken aan het Rijk en gemeenten over. Zo doet de provincie waar ze goed in is.

Samenwerken Door samenwerking te intensiveren meent D66 dat de provincie efficiënter kan opereren. In de uitvoering kunnen zaken en investeringen gezamenlijk met andere overheidslagen en eventueel marktpartijen opgepakt worden, maar D66 pleit ervoor dat de democratische controle zorgvuldig moet blijven geborgd. Samenwerking is niet aan grenzen gebonden en daarom maakt D66 zich sterk voor samenwerking over de provinciegrenzen en landsgrenzen heen.

D66 kiest voor:

- Samenwerken met andere provincies of Duitsland als het gaat om financiering voor de stimulering van economisch beleid en duurzaamheid.

D66 meent dat gemeenten een gezond en financieel realistisch beleid moeten voeren. Het provinciale toezicht op de financiële huishouding acht D66 daarom als een belangrijke kerntaak van Overijssel.

D66 kiest voor:

- Gestructureerd toezicht op financieel beleid van gemeentebesturen.

Nawoord

Alexander Pechtold
Fractievoorzitter D66

Gaat u stemmen op 18 maart? Veel mensen vragen zich af of deze verkiezingen wel belangrijk zijn. Wist u dat uw stem dit keer dubbel telt? U stemt niet alleen voor uw provincie, u kiest daarmee ook een nieuwe Eerste Kamer. Deze verkiezingen gaan dus óók over de landelijke politiek.

De vraag die voor ons ligt is: moet Nederland vooruit? Ja, zegt D66. Na jaren van crisis klimt Nederland langzaam uit het dal. De economie groeit licht en de werkloosheid neemt heel langzaam af. Maar we zijn er nog lang niet. 600.000 mensen zitten zonder baan. De belastingen in Nederland zijn in 20 jaar nog nooit zo hoog geweest. Dat moet anders.

Om echt vooruit te komen moeten we dus flink aan de slag. D66 brandt van ambitie. Wij maken werk van nieuwe groei en meer banen. Meer banen door een lagere loonbelasting. Dat maakt werken aantrekkelijker. Meer banen door minder lasten voor ZZP'ers, zodat zij kunnen doorgroeien naar ondernemers met personeel. Meer banen door te investeren in goed onderwijs. Meer banen door te investeren in duurzame technologie en schone energie. Dat zijn de banen van de toekomst.

Provincies kunnen hierbij een belangrijke rol spelen. Zij kunnen Nederland duurzaam versterken door gericht te investeren in regionale economie en innovatie, infrastructuur, duurzame energie en natuur. Dit levert niet alleen banen op in bijvoorbeeld de bouw. Ook de economie wordt er ook structureel beter van.

Moet Nederland vooruit? Voor D66'ers is dat eigenlijk niet eens een vraag. Werken aan vooruitgang zit in ons DNA. Wij zijn optimistisch, maar weten ook dat we hard moeten werken om onze idealen te verwezenlijken. Wij willen met de beste ideeën en betrouwbare bestuurders Nederland vooruit brengen. We zijn in veel gemeenten de grootste partij. Daar laten we ook zien dat D66 het verschil kan maken. Die bestuurskracht ambiëren wij ook in de provincies.

Gaat u stemmen op 18 maart? D66 vindt het belangrijk dat iedereen meepraat en meebeslist over plannen die ons en onze leefomgeving raken. Dat is een democratisch recht én, vinden wij, ook een democratische plicht. Uw stem voor D66 is in ieder geval de beste garantie voor politiek waarin de mens centraal staat. Politiek waarin we vooral vertrouwen op de eigen kracht van mensen.

Op 18 maart bundelen we uw kracht graag met die van ons. Met uw vertrouwen in onze idealen en oplossingen gaan wij aan de slag. Zodat we er samen voor zorgen dat uw provincie investeert in werkgelegenheid, investeert in uw leefomgeving, investeert in Nederland.

U maakt ook landelijk het verschil. Want zoals ik al zei, uw stem telt deze keer dubbel. U stemt voor de provincie en dáármee voor de Eerste Kamer. Een sterk D66 in de Eerste Kamer geeft ons landelijk de kans met onze ambities Nederland vooruit te brengen.

Vraagt u zich nu nog steeds af of deze verkiezingen wel belangrijk zijn? Maak het verschil. Hier in Overijssel. Én in de landelijke politiek.

Stem 18 maart D66!

Alexander Pechtold

Onze standpunten

In dit verkiezingsprogramma worden de thema's besproken die voor D66 in Overijssel belangrijk zijn. Een summier samenvatting:

Regionale economie en innovatie

De Overijsselse, en zeker de Twentse economie heeft het zwaar. Er heerst een hoge werkloosheid en de banen die er zijn matchen vaak niet met de opleiding van werkzoekenden. D66 zoekt de oplossing in innovatie. In nieuwe maakindustrie. In samenwerken met Duitsland en in een betere afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Democratisering

In overheidsland wordt steeds meer samengewerkt: goed, maar soms ook gevaarlijk: er zijn tal van samenwerkingsverbanden waar gekozen volksvertegenwoordigers geen inzicht, toezicht of controle meer op hebben. D66 wil daarnaast dat de Provincie eerder, beter en vaker met betrokken inwoners en bedrijven in gesprek gaat over plannen.

Overijsselse ruimte

D66 wil dat er zoveel mogelijk binnen de bebouwde kom wordt gebouwd om niet teveel ruimte verloren te laten gaan, leegstand van kantoren en bedrijfspanden moet worden tegengegaan en waardevolle landschappen moeten aangewezen kunnen worden als 'Provinciale Landschappen'.

Energie voor de toekomst

D66 wil stoppen met het gebruik van fossiele brandstoffen en wil toegroeien naar een circulaire economie. D66 wil energieonafhankelijkheid, meer aandacht voor opslag van opgewekte energie en onderzoek naar nieuwe methodes van energieopwekking en -opslag.

Natuur en milieu zonder grenzen

D66 kiest voor bescherming en openstelling van natuurgebieden. D66 wil meer en betere samenwerking tussen natuur- en landschapsorganisaties, betere strategische keuzes voor de inrichting van natuurgebieden en aandacht voor de klei- en zandwinning.

Overijssel leeft met water

Waterveiligheid is belangrijk. D66 is voorstander van retentiebeleid om rivieren ruimte te geven bij overstromingen. D66 vindt dat we iets zuiniger zouden moeten omgaan met ons schaarse drinkwater (slechts 2% drinken we op), en vindt dat er een actief grondwaterbeleid gevoerd moet worden.

Bereikbaar Overijssel

Mobiliteit is meer dan alleen auto's en wegen. D66 vindt dat er meer aandacht moet komen voor goede fietsfaciliteiten en een Openbaar Vervoer dat geschikt is voor de toekomst. Ook het OV naar Duitsland kan beter zodat bv Flughafen Munster-Osnabrück goed ontsloten wordt. De verbinding tussen de twee grote economische centra Zwolle en Twente, zowel over de weg (N35) als per trein moet beter.

Cultuur en creativiteit

D66 wil een sterke culturele sector die ook haar maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt in het ondersteunen van educatie en participatie. D66 wil innovatie stimuleren, wil cultureel erfgoed, waaronder de taal, actief behouden. Bibliotheken moeten klaar worden gemaakt voor de toekomst en archieven beter worden ontsloten voor publiek.

Financieel gezond

Overijssel heeft jaren geleden Essent verkocht en daarmee veel geld verdiend. Geld dat grotendeels al is uitgegeven, maar waardoor we ook boven onze stand hebben geleefd. D66 wil een sluitende begroting, minder subsidies, en meer transparantie in de uitgaven. Ook wil D66 investeren in nieuwe economie.

De vijf richtingwijzers van D66

De uitgangspunten van D66 zijn vastgelegd in vijf 'Richtingwijzers'. Deze geven richting aan het denken en de ideevorming binnen de partij, maar hebben niet de status van dogmatische waarheden.

1. Vertrouw op de eigen kracht van mensen

Wij vertrouwen op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen.

Daarom zien we de toekomst met optimisme tegemoet. Mensen zijn zo creatief dat ze steeds opnieuw zelf oplossingen vinden.

Wij willen dat de overheid deze kracht, vindingrijkheid en creativiteit van mensen ondersteunt en ruimte geeft. De sleutel voor verandering ligt bij mensen zelf en wij willen dat de overheid daarbij aansluit.

Wat mensen voor zichzelf en anderen kunnen doen is veel belangrijker en effectiever dan wat de overheid kan doen.

2. Denk en handel internationaal

Samenlevingen zijn op steeds meer verschillende manieren met elkaar verbonden. Wij staan open voor de gehele wereld en sluiten niemand uit.

Bij alles wat we doen, vragen we ons steeds af welke effecten dat heeft op anderen in deze wereld. Wij onderkennen dat Europa steeds meer ons binnenland wordt.

Internationale samenwerking en economische vooruitgang zijn de sleutels naar een wereld met minder oorlog en conflicten.

Daarbij handelen wij steeds pragmatisch, nuchter en op basis van feiten.

3. Beloon prestatie en deel de welvaart

Mensen zijn niet gelijk, wél gelijkwaardig. Mensen zijn verschillend en wij willen dat de overheid ruimte laat voor die verschillen.

Wij streven naar economische zelfstandigheid voor zoveel mogelijk mensen en vinden dat mensen die uitmuntend presteren daarvoor een beloning verdienen. Wij willen een dynamische, open samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn eigen beslissingen te nemen en iedereen zich op zijn eigen manier kan ontwikkelen.

Wij vinden het vanzelfsprekend om welvaart met elkaar te delen. We willen dat zoveel mogelijk mensen meedoen in het maatschappelijk en economisch proces, want daar worden we allemaal beter van.

Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

4. Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving

Wij willen de wereld om ons heen tegemoet treden met respect en mededogen.

Dat geldt voor de mensen om ons heen en voor onze omgeving.

De aarde is niet van ons en dus geen gebruiksartikel. We willen stoppen met het uitputten en vervuilen van onze leefomgeving.

We willen dat in de discussie over natuur en milieu niet het behoud, maar de aantasting van natuur en milieu beargumenteerd wordt.

5. Koester de grondrechten en gedeelde waarden

De fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid voor en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst.

Lichamelijke integriteit, geweldloze oplossing van belangenconflicten en een respectvol gehanteerde vrijheid van meningsvorming en uiting, inclusief respect voor onze democratische rechtsstaat, zijn voor ons centrale waarden.

Die waarden zijn universeel en zonder meer bovengeschikt. Wij beschermen de grondrechten van onszelf en anderen.

Colofon

leden programmacommissie

Herman Klein Velderman
Fréan Visscher
Olivier van Bekkum
Littie Diederer
Daniël Veenhuijsen
Annelies van den Berg
Erik Mijnheer
Mari Ailo

dit programma is tevens tot stand gekomen door

fractie D66 Overijssel
regiobestuur D66 Overijssel
landelijk bureau D66

vormgeving en beeld

Robert Redeker, RDKR Creatieve Communicatie

volg D66 Overijssel ook via de website en social media

overijssel.d66.nl

  D66Overijssel

Stem

D66

D66 Overijssel

Overijssel.D66.nl